

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32.—, polletno
din 16.—, četrtletno din 9.—, ino-
zemstvo din 64.—
Poštno-čekovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratov: Cela stran
din 2000.—, pol strani din 1000.—,
četrt strani din 500.—, 1/8 strani
din 250.—, 1/16 strani din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda din 1.—

Z orožjem prosvete.

JNSarji so med našim ljudstvom poli-
tično popolnoma dogospodarili. Ljudstvo
jih je vrglo skozi vrata. Ker imajo debelo
kožo in kosmato vest, se ravna po pri-
meru judovskega agenta, ki pride, če je
bil radi svoje vsiljivosti vržen skozi vrata,
pri drugih vratih zopet nazaj. Tako se
tudi JNSarji trudijo, da bi se skozi nepo-
litična vrata vrnili med naše ljudstvo ter
prišli do zaupanja med njim. V to svrhu
razvijajo zastavo prosvete, da bi pod njo
zbrali zlasti mladino. S to zastavo bi po
modernem načelu o delitvi dela eni prodi-
rali v mesta in trge ter industrijske kraje,
drugi pa v vasi. Razdeljeno delo pa ne
pomenja razdeljene fronte.

Ena in ista fronta je: fronta lažisvobo-
domiselnega in naprednjaškega svetovne-
ga nazora. Zato »Domovina« in »Kmetški
list« poročata v vzajemni slogi o uspehih
organizacije OJNS (Omladine JNS) in
društev kmetških fantov in deklet.

Oba dva JNSarska lista kličeta svoje
pristaše na živahnije prosvetno in vzgoj-
no delo. »Domovina« (18. novembra) piše
v poročilu o občnem zboru Zveze kulturnih
društev med drugim to-le: »Nasprotniki
naprednega kulturnega in prosvetnega de-
la so napeli vse sile, da bi onemogočili de-
lovanje nacionalnih in naprednih kultur-
nih delavcev, toda brez uspeha, zakaj pro-
svetljevanju najširših plasti naroda zvesti
delavci so vztrajali v svojem delu in na-
predni ljudje iz vseh stanov in poklicev
na deželi so se tesneje oklenili društev z
naprednim programom, ki so včlanjena v
zvezi.« JNS »Domovina« se je vmislila v
vlogo tate, ki po storjenem činu kliče:
»Držite tatu!« JNSarji so ob času svoje
diktature napeli vse sile, da bi onemogo-
čili kulturno in prosvetno delo največje
ljudsko-prosvetne organizacije v Sloveniji.
In ker niso drugače mogli doseči svojega
tako srčno zaželenega kulturno-barbarskega
uspeha, so krščansko slovensko pro-
svetno organizacijo z vsemi njenimi dru-
štvi razpustili. In zdaj se ti kulturni zlo-
činci drznejo drugim očitati nasprotova-
nje kulturnemu in prosvetnemu delu! Ka-
ko lažniv je ta očitek, dokazuje izpoved
»Domovine«, da so se »napredni ljudje iz
vseh stanov in poklicev na deželi tesneje
oklenili društev z naprednim programom«
in da je »zveza utrdila svoje postojanke«.

»Domovin« pobratim »Kmetški list« pa
lomi v svoji številki z dne 17. novembra
kopje proti slovenski duhovščini, ki jo ho-
če izriniti iz vaškega občestva. Nekdaj je
imela duhovščina, to milostno priznava
liberalni kmetijec, zasluge za slovensko
ljudstvo. To je bilo v dobi, ko je bil slo-
venski kmet neomikan. Sedaj pa, ko se je
kmet po zaslugi slovenske duhovščine

dvignil na višjo stopnjo izobrazbe, naj bi
se duhovnik »nujno vrnil v cerkev«, vse
javno življenje pa naj bi prepustil laži-
liberalcem in naprednjakom: mesarjem,
ki ne izvršujejo svojega poklica ter se no-
čejo vrniti v mesnico, študentom, ki so
skrahirali, elementom, ki so svojčas raz-
vijali rdečo zastavo komunizma, »napred-
njaškim« trgovcem, gostilničarjem in ad-
vokatom itd. Mesto duhovnika pa bi naj
v prosveti zavzemali po načelih »novega
vaškega stremljenja« liberalni učitelj in
učiteljica. S tem naš slovenski liberalni
kmetijec ne izpoveduje nobene nove za-
hteve »novega vaškega stremljenja«, mar-
več staro zahtevo framasonstva, ki je od
nekdaj odkazovalo liberalnemu učitelju
vlogo »protiduhovnika«.

JNS prosvetna fronta v Sloveniji raz-
vija svoje vrste ter kliče v boj. »Domovi-
na« v navedenem članku poziva: »Boj za
napredno kulturno misel se mora med Slo-
venci dobojevati do konca!« »Kmetški list«
pa hoče ustrahovati slovenske duhovni-
ke, da bi se umaknili ne samo s politične-

ga, marveč tudi nepolitičnega bojišča. Kdor
se njegovemu pozivu ne uda ter se ne
umakne v cerkev, je »trmoglavec«. Zanj
odklanjajo liberalni kmetijci »vsako od-
govornost za borbe, ki bodo nujne, če za-
voljo trmoglavosti kdo ne bo hotel slišati
klica, ki ga vsak dan bolj glasno ponavlja
naš čas«. Liberalni kmetijski hinavec pro-
glašča svoje zahteve kot zahteve »našega
časa«. Sedanji čas zahteva duhovnika, ki
med svetom deluje, ne pa takšnega, ki se
umakne v samoto nedelavnosti. Liberalci
pa dobro vedo, da bi, če bi se duhovnik
udal starim pretnjam lažnivega liberaliz-
ma, res prišel »naš čas«, to je čas gnilega
liberalizma in lažnivega naprednjaštva. In
da bi ta čas čim prej prišel, se gosposki in
kmetijski JNSarji poslužujejo bolj ko prej
prosvete kot sredstva za doseg svojega
pravega cilja, ki se glasi: »Pridi vendar
naš čas, čas naše vlade!« Spričo teh
JNSarskih protiljudskih in protisloven-
skih nakan bodi naša naloga: Razširimo
našo krščansko slovensko prosvetno fron-
to do zadnjega kraja Slovenije! Bodimo
hrabri bojovníki za naše verske in narod-
ne ideale! Bodimo vneti, smotreno in
vztrajno delujoči prosvetni delavci!

V NAŠI DRŽAVI

Državni proračun za 1938/39. Finančni
minister Dušan Letica je izročil 19. no-
vembra predsedniku skupščine državni
proračun za leto 1938/39. Predlog prora-
čuna je uravnotežen in znaša 12.180 mili-
jonov dinarjev. Novi proračun je za 1 mi-
lijardo 270 milijonov dinarjev večji nego
sedanji. Za ravnovesje v novem proraču-
nu niso predvidene nobene nove davščine
in dajatve. Kritje je v povečanih dohod-
kih, ki so posledica znatnega zboljšanja
gospodarskega življenja. Od skupnega po-
večanja proračuna za 1.270.000.000 odpa-
de ena milijarda na državno gospodarstvo
in narodno obrambo. Ostalo povečanje za
270 milijonov obsega že izvršeno poviša-
nje prejemkov državnih uradnikov v viši-
ni 140 milijonov, 30 milijonov bo šlo za
zboljšanje cest, okrog 12 milijonov za na-
stavitvev 500 novih učiteljev in 150 profe-
sorjev. Za potrebe bolnišnic, zdravstvenih
zavodov in za nastavitvev krog 400 zdrav-
nikov in bolničarjev je določenih 15 mili-
jonov, za povzdigo kmetijstva in živino-
jeje sta vnešena v proračun dva milijona
več. Za ostale upravne izdatke je predvi-
deno povečanje skupnih 85 milijonov din.

Slovenska katoliška obitelj kupuje in rabi poš-
no dopisnice Sv. Cirila in Metoda. Na vsaki pošti
samo en dinar

V DRUGIH DRŽAVAH

Druga Tatarescova vlada v Romuniji.
Prejšnji ministrski predsednik Tatarescu
je sestavil svojo drugo vlado na nekoliko
bolj obširni podlagi, kakor je bila prva.
V novi vladi so zamenjane nekatere oseb-
nosti. V vlado je pritegnjena z ministrom
brez portfelja Jorgova nacionalistična de-
mokratska stranka. Tatarescu je sklenil
dalje volilni sporazum z Vajdo Vojevod,
ki je disident kmečke stranke, ki jo vodi
Maniu. Po izstopu iz kmečke stranke je
ustanovil Vajda Vojevod »romunsko fron-
to«.

Razpust romunskega parlamenta in raz-
pis novih volitev. Romunski parlament je
razpuščen z 20. novembrom. Nove volitve
za poslansko zbornico bodo 20. decembra,
za senat pa 22. decembra. Okrožni odbori
in strokovne organizacije bodo izvolile
svoje zastopnike v senat 28. in 30. decem-
bra. Nova skupščina in senat se bosta se-
stala 17. februarja prihodnjega leta.

Spremembe v italijanski vladi. Ostavko
je podal italijanski minister za kolonije
Lessona. To ministrstvo je prevzel Mus-
solini. Na novo je ustanovljeno ministrstvo
za klirinška plačila in valute.

Odkrita fašistična zarota na Franco-
skem. Francoski desničarji so pripravljali
pod enotnim vodstvom velik državni pre-
vrat, ki je bil naperjen proti vladi Ljudske
fronte. Namen zarote je bila ustanovitev
fašističnega režima v Franciji in priko-
pitev Francije protikomunistični zvezi. Po-
licija je odkrila podzemeljska betonirana

Krasne ilustrirane poštne dopisnice Sv. Cirila in Metoda so najcenejše dopisovanje za vsakogar. Na vsaki pošti samo en dinar

skladišča za orožje in strelivo zarotnikov, ki je bilo ukradeno iz vojaških zalog. Proti zarotnikom se vršijo velikopotezne preiskave in je bilo aretiranih že mnogo zelo uglednih osebnosti. — Nekatera inozemska poročila pa vedo povedati, da so bila najdena skladišča orožja in municije last komunistov. — Najbrž bo pa res, da so imeli orožje pripravljeno i fašisti i komunisti.

Potovanje francoskega zunanjega ministra po osrednji Evropi. Naše poročilo o potovanju francoskega zunanjega ministra Delbosa po osrednji Evropi moramo izpopolniti z dostavkom, da bo ta pot trajala od 2. do 19. decembra. Najprej bo obiskal Varšavo, nato Bukarešto, Beograd in Prago. Povsod se bo pomudil par dni. V Pragi bo najbrž prisostvoval proslavi obletnice ustanovitve čehoslovaške narodne vojske.

Med Nemčijo in Anglijo posreduje angleški državnik. Klic po kolonijah je v Nemčiji vedno močnejši in ga tudi Anglija ne more za bodoče enostavno preslišati. Sploh prevladuje v zadnjem času na Angleškem razumevanje za popolen sporazum med Nemčijo in Anglijo v raznih važnih vprašanjih. Kot mož-spravitelj med obema velesilama je nastopil znameniti angleški državnik lord Halifax. Imenovani Anglež je star 56 let, je že bil večkrat minister, podkralj v Indiji, kjer je ugnal s svojo pametno politiko voditelja indskih nacionalistov Gandhija in je bil radi tega povzdignjen v plemiški stan lorda. Iz Indije se je vrnil leta 1931. Po vrnitvi je bil zopet minister in je sedaj predsednik državnega sveta. V najnovejšem dostojanstvu je že večkrat zastopal ministrskega predsednika in zunanjega ministra, ker uživa popolno zaupanje obeh. Lord Halifax se je odpeljal 16. novembra v Berlin, kjer si je ogledal mednarodno lovsko razstavo in se je razgovarjal s pruskim ministrskim predsednikom Göringom. Iz Berlina se je odpravil v München in Berchtesgaden k Hitlerju.

Sodišče za pobijanje mednarodnega nasilja. Pod okriljem Društva narodov v Ženevi je bila sklicana in je zaključila 16. novembra svoje delo konferenca za mednarodno pobijanje nasilnosti. Konferenci je predsedoval bivši predsednik belgijske vlade Gaston de Wiart in je bilo na njej zastopanih 35 držav. Sprejeta je bila pogodba, po kateri je dolžnost držav, preprečiti nasilna dejanja, jih kaznovati in si nuditi pri tem medsebojno pomoč. Osnuje se posebno sodišče v Haagu na Nizozemskem. To sodišče, v katerem bo pet sodnikov in pet namestnikov, bo pristojno samo za kazniva teroristična ali nasilna dejanja. Države niso dolžne, da izročajo obdolžene osebe drugim državam, proti katerim je bilo naperjeno nasilno dejanje, temveč imajo le pravico, da izroče obdolženca haaškemu sodišču, ako ga nočejo same soditi. Proti krivcem se bodo uporabljali zakoni države, na katere ozemlju je bilo dejanje izvršeno. Obtoženeec si bo lahko izbral zagovornika, iz katere države bo hotel.

Abesinija dobila novega podkralja. Dosedanji podkralj Abesinije in maršal Gra-

ziani je odstopil iz zdravstvenih ozirov kot guverner italijanske vzhodne Afrike in abesinski podkralj. Za njegovega naslednika je imenovan vojvoda d'Aosta, poveljnik letalstva na tržaškem področju.

Konferenca v Bruslju proti Japonski. Poročali smo že, da zborujejo v belgijski prestolici v Bruslju zastopniki devetih držav, katere so podpisale leta 1922 pogodbo o nedotakljivosti mej Kitajske. Na tej konferenci nista zastopani Japonska in pa Nemčija. Bruseljska konferenca je predložila zadnje dni v glasovanje deklaracijo o sporu med Kitajsko in Japonsko. V deklaraciji je podčrtana obsodba Japonske, ki je odklonila mirno poravnavo spora na Daljnem vzhodu. Proti deklaraciji je glasovala Italija, Norveška, Švedska in Danska pa so se vzdržale glasovanja, ker nimajo nikakih neposrednih političnih interesov na Daljnem vzhodu. Ostra obsodba Japonske, katero vsebuje resolucija bruseljske konference, je v japonski prestolici Tokio izzvala veliko ogorčenje. Japonski poslanci so koj po zaznanju obsodbe sklicali zborovanje vseh članov parlamenta. Ob tej priliki je prišlo do resolucije, v kateri je izražena zahteva po odpovedi zgoraj omenjene pogodbe devetih držav o nedotakljivosti kitajskih mej.

Pomen obiska belgijskega kralja na Angleškem. Belgijski kralj Leopold se je pripeljal 16. novembra s parnikom v Dover. V pristanišču ga je sprejel vojvoda Gloucesterski v družbi belgijskega londonskega poslanika. Iz Doovra se je odpeljal kralj s posebnim vlakom v London. Po izstopu iz vlaka so ga pozdravili: angleški kralj Jurij, predsednik angleške vlade Chamberlain, notranji minister Hoare, civilni in vojaški dom angleškega kralja in razne druge znamenite osebnosti. Po pozdravih sta sedla kralja in vojvoda Gloucesterski v avto, kateremu so sledili še štirje vozovi v spremstvu oddelka konjeniške garde. Angleške množice so belgijskega vladarja navdušeno pozdravljale. Kralj Leopold je ostal v Londonu štiri dni in je imel sestanke ter razgovore z angleškimi vodilnimi politikami. Glavna točka na programu londonskega obiska belgijskega kralja so bile nemške zahteve po kolonijah. Belgijci so pripravljene prepustiti Nemcem pod gotovimi pogoji one afriške kolonije, ki so pripadale Nemčiji že pred svetovno vojno. Odločno pa je Belgija proti temu, da bi stegnila Nemčija svoje roke po onih belgijskih kolonijah, katere so bile osvojene in so ji pripadle pod vladjo kralja Leopolda II.

Novice iz španske državljanske vojne.

Ruski sovjeti za priznanje vojne pravice generalu Francu

Londonski odbor za nevmešavanje v španske zadeve se je postavil na stališče, da se prizna obema taboroma na Španskem vojna pravica, kakor hitro se bo pokazalo, da zapuščajo prostovoljci iz tujih držav španska tla. Zastopnik sovjetske Rusije je bil odločno proti, da bi se priznala Francovim nacionalistom vojna pravica. Dne 16. novembra pa se je londonski odbor zopet sestel po daljšem odmoru. Na tem sestanku je izjavil zastopnik Rusije na naj-

večje presenečenje celotne komisije, da se ruski sovjeti popolnoma strinjajo z angleškim načrtom glede umika prostovoljcev in likvidacije španske državljanske vojne. Z drugimi besedami: Rusija sprejema v celoti angleški načrt, torej tudi tisti odstavek, ki govori o priznanju značaja vojskujočih se držav obema strankama v Španiji.

V rdeči Španiji gospodari komunistična čeka

Ameriška socialistična stranka je poslala Samuela Barona v Valencijo, kjer je sedež rdeče vlade. Jud Baron se je vrnil iz rdeče Španije v Pariz, kjer je izrazil svoje ogorčenje nad tem, kar je doživel med rdečkarji. Njega samega so obdajali pri vsakem koraku špicelni in je bil tudi aretiran, ker so ga dolžili, da širi trockizem. Samuel Baron poudarja iz polnega grla, da vso rdečo Španijo strahuje po ruskem vzorcu komunistična tajna policija ali čeka. Po vseh uradih rdeče Španije je opazil Stalinovo sliko.

Ruski sovjeti ne bodo več podpirali rdečih

Sovjetska ruska vlada je obvestila rdečo vlado v Barceloni, da ji ne more več pošiljati ne orožja in ne vojakov, ker se mora Rusija pripraviti na možnost oboroženega spopada na Daljnem vzhodu.

Tudi Leon Blum je že obupal...

Vodja francoskih socialistov in podpredsednik vlade »ljudske fronte« je na sestanku zaupnikov francoskih socialistov izjavil, da ne gre več vera rdečim španskim voditeljem, ki napovedujejo zmago rdečkarjev v Španiji. Izjavil je, da je stvar rdečkarjev v Španiji tako rekoč izgubljena, zato se je on že razgovarjal in dal navodila odposlancem francoske vlade, ki so odšli v Španijo na razgovore k generalu Francu...

Važna izjava generala Franca

Vodja španskih nacionalistov in zmagovalec v španski državljanski vojni, general Franco, je dal časnikarjem tole važno in za katoliški svet pomenljivo izjavo: »Mi branimo krščansko cerkev, vero in civilizacijo. Zato mora ves katoliški svet podpreti gibanje nacionalistične Španije. Mi smo popolnoma zvesti težnjam za socialno pravico in se v tem pogledu držimo naukov katoliške cerkve, ki pravi: Čim manj bogatinov, pa tudi čim manj siromakov. Nova španska država bo resnična demokracija, v kateri bodo vsi državljani sodelovali pri izvolitvi vlade.«

Dalje je general Franco dodal, da bo nova španska država ukinila vse zakone, ki so prepovedali razne verske ustanove in verski pouk in ki so zaplenili cerkvena imetja ter prepovedali jezuitski red na Španskem. General je tudi izjavil, da bo nova vlada vrnila cerkvi vsa njena posestva in da bo duhovščina mogla svobodno razpolagati z imetjem, ki ji je potrebno za izvrševanje duhovnega poslanstva. Dodal je, da bo vlada poskrbela, da se na vseh vseučiliščih uvede višji verski pouk.

Knjige za zimske večere!

Zahtevajte seznam naše založbe, dobite ga brezplačno! Tam si lahko izberete knjige vseh vrst, zabavne in poučne! Pišite Tiskarni sv. Cirila v Mariboru ali v Ptuj!